HET HOUT OF BOSCHGEDACHTEN.

IVde BESPIEGELING.

'T VADERLAND.

Met een Plaat, verbeeldende een Gezigt in de Spanjaardslaan.

TE HAARLEM, bij A. LOOSJES, Pz.

Bij den uitgever dezes zijn te bekomen:

CORNELIUS DE HOOFDMAN, in drie Boeken, met Indruk-Vignetten, gr. 8vo. Tweede druk, Schrijfp. . *f* 1 - 16 - :

J. BELLAMIJ, Jeugdige Gezangen en nagelaaten Gedichten, met het pourtrait van Mej. BAANE, in bl. Carton. . *f* 2 - 12 - :

DRESSELAAR en MOENS, Stichtelijke Gedichten. . . . *f* 1 - : - :

J. VAN DIJK, Gedichten, met zijn pourtrait. . . . *f* 2 - 10 - :
Schrijfp. *f* 3 10 - :

BROEKHOF, Dicht- en Zedekundige Befpiegelingen, 4to . . *f* 7 - 10 - :

KALIDAS Sakontala of de Beslissende Ring. *f* 1 - 10 - :

A. LOOSJES PZ. Charlotte van Bourbon *f* 3 - : :
—————— Roosje in 3 boeken, met plaaten. . . . *f* 2 - 10 - :
gr. pap. *f* 3 - 10 :
—————— Frank van Borfelen en Jacoba van Beijeren, met pl., gr 8vo. *f* 3 - 12 - :
met pl. en Muzijk *f* 6 - 12 - :
Muzijk apart in Carton *f* 2 - 10 - :
los *f* 2 - 8 - :

MEISZNER Bianka Capello, 2 deelen met pl. . . . *f* 3 12 - :
gr. pap. *f* 5 - 8 - :

P. MOENS Dichtkundige en Profaïfche Mengelwerken met haar Shilouet, gr. 8vo. *f* 2 - : - :
gr pap. *f* 3 - : - :

Proeve van Gewijd. Poëzij op Schrijf Med. *f* 1 - 16 :

HET HOUT.

HET VADERLAND.

II. Pl.

IN DE BOEKEN
MAG MEN 'T ZOEKEN
EX LIBRIS
ALBERT VERWEY
IN DE MINNEN
ZAL MEN 'T VINNEN

VIERDE

BESPIEGELING.

HET VADERLAND.

In deeze ſombere dreeven, deeze laan, waarin de breedgetakte boomen hunne toppen ten hemel heffen; die haaren naam van de oude belaagers des Vaderlands ontleent, daar zij tot op deezen dag die van de Spanjaardslaan draagt, is de naam alleen genoeg, om met een' hartelijken weedom te rug te zien op die tachtig jaaren bloeds en traanen, door onze voorouders geſtort, ter redding van het dierbaar Vaderland. — Aan

u dan zal ik hier mijne befpiegelingen wijden, dierbaar plekje gronds, waarop ik het daglicht aanfchouwde, en tot welks bewooners ik in een bijzondere betrekking meen te ftaan.

Zweeft vrij om mij heenen, ô fchimmen der vaderen, die voor de zaak des Vaderlands en der Vrijheid, als waardige flachtoffers, gevallen zijt, zweeft vrij om mij heen, gij helden, die hier ter plaatfe fneefdet, toen gij, onder de banier van BATENBURG, na het nabuurig Haarlem geleid werdt, om het aan de wreede belegering, die de ftad zo veele maanden drukte, te ontrukken, maar die deezen grond met uw bloed zaagt verwen door de verfchriklijke Spanjaarden, die hun ftaal in uwe vrijheidlievende harten ftootten, zweeft vrij om

mij

mij heenen, en beluistert de uitboezemingen van de gevoelens mijns harte, hoort, of 'er een wanklank, een wantoon van vleijerij in klinke, verklaagt mij dan voor de vierfchaar der Godlijke Vrijheid, en dat mij dan de wreedheid tot eene eeuwige flaavernij, de grootfte ramp van alle menschlijke rampen, verwijze, maar zijn mijne klanken, die ik in dit bosch offer, zuiver, ô laaten dan uwe voorbeden bij die fchutgodesfe deezer gewesten baaten, laaten die dan verwerven, dat ik het erfgoed mijner voorouderlijke vrijheid en onafhangelijkheid, tot aan mijnen jongften fnik, genieten moge.

Wie waren de grondleggers van deezen ftaat, waren het magtigen en aanzienlijken? was het eene volkplanting

van het in vroegere eeuwen alles overheerſchend Rome. Verre van daar. Mannen, ongeſchikt om onder de verdrukking der Katten te leeven, alleen groot door hunnen moed, door hunne liefde tot onafhangelijkheid en vrijheid, beſlooten om het ontvolkte eiland van den Rhijn, waar weleer moedige en ſtrijdbaare mannen woonden, op nieuw te bevolken. Met vrouwen, kinderen, have en vee zakken zij den Eder af, en landden aan het eiland, de bedoeling van hunnen togt. Daar lagen de Batavieren den grondſteen van een gemeenebest, dat reeds zedert zo veele eeuwen, en door zo veele omwentelingen met den grootſten luister, ten ſpijt der magtigſte volken, geblonken heeft, van een gemeenebest, dat het, als eene bekoorlijke maagd, nimmer aan belaagers haa-

haarer eere ontbroken heeft, en dat, hoe veele cieraadiën van tijd tot tijd haar mogen ontroofd zijn, egter nog zo veel de begeerlijkheid van alle nabuuren schijnt op te wekken, dat het onder de onafhanglijke Staaten van Europa nog heden geteld wordt.

Dat het naageslacht, het zogenaamd beschaafd naageslacht, (maar hoe beschaafder misschien, zulke Vaders, des te onwaardiger) een oogenblik rugwaards zie op de eerste bevolkers van dit land, op hunne ruwe voorvaders. Geene purperen kleederen, geene keurige huizen, maar eenvoudige beesten huiden en geringe stulpen, ten naauwernood van de noodzaaklijkste gerieflijkheden voorzien, ontdekt uw oog. Geene schaamte, uit de ondeugd gebooren, hadt hun hunne lichaamen

onnatuurlijke kleederen aangetoogen, de eenvoudige natuur was hunne leidsvrouw, en eene vrolijke losſe kleeding, zo eenige, vercierde over het algemeen de mannen en vrouwen. Zie verder uw Vaderland in zijne vroegſte kindschheid, ô Nederlander! niet beſtaande uit ſterke ſteden, in welker wallen paleizen bij paleizen begreepen zijn, waarin of waar voor zich een geheele boschſchaadje van de masten uwer rijkgeladen vlooten vertoont, neen! hier en daar een aantal door elkander verſtrooide hutten op hooge vlietbergen, tegen de overſtroomingen gebouwd, en in de plasſen kleine vlotten, om den nabijzijnden oever te bereiken. En egter dit land, dit volk was het, dat het alles dwingend Rome, 't geen de heele waereld bukken deedt, onder eenen CIVILIS

we-

wederſtondt, niet alleen wederſtondt, maar met zo veel moeds te keer ging, dat zich de trotſche Romeinen in het bondgenootſchap, en in de broederſchap der dappere en getrouwe Batavieren verheugden. Zo veel wist de liefde tot vrijheid, door waaren moed geleid, in de vroegere eeuwen uit te werken, dat zelfs dwingelanden, die nimmer dan de liederen hunner zegepraalen hadden hooren aanheffen, de nederlaagen van hunne keurbenden verſtonden tegen een volk, dat, bij andere vergeleeken, naauwlijks een volk mogt genoemd worden, tegen een land, dat in moerasſen en ſlijken half verdronken, naauwlijks onder de bewoonbaare ſtreeken van den aardbodem verdiende geteld te worden.

En wij, het kroost van zulke Vaderen,

ren, zouden immer met onverſchilligheid den klank van het heilig woord vaderland hooren, wij immer de oorſpronglijke vrijheid der natuur, met de gouden boeijen der ſchoonstſchijnende ſlaavernij verwisſelen. Neen! broeders, neen! vrienden! wanneer de grondſlag des lands waggelt, waggelt die door onze eigen ſchuld. De vaderlijke deugden, die een volk groot en vrij, en onafhangelijk maaken, zijn reeds gedeeltelijk verlooren; maatigheid, goede trouw en dapperheid... Te kunnen ontbeeren alles wat tot de weelde behoort, het woord heilig te houden, en zijne rechten moedig te verdeedigen tegen elken overweldiger; ziet daar wat 'er noodig zij, om groot, vrij en onafhangelijk te weezen. Hoedanig de ſtaatsgeſteldheid, hoedanig de vorm van den Godsdienst, hoedanig de vijandelijke on-

onderdrukkers van eenig volk ook zijn mogen, tegen deeze, tegen de algemeene edele zucht des volks, moeten zij het gewonnen geeven. Een volk, dat lijden, ſtrijden en deugdzaam weezen kan, heeft voor eenen tijd vijanden, die onverwinbaar ſchijnen; die vijanden moeten in het einde voor hun zwichten of hunne vrienden worden.

De eeuwen der duisternis van de Franken en Saxen, die dit gemeenebest onder zich als verdeeld hadden, zullen wij overſtappen, en alle de hoopelooze worſtelingen der vrijheid tegen de overſtroomingen der Normannen voorbij zien, terwijl de Friezen van tijd tot tijd het hoofd met fieren moed boven de gevaaren uitſteeken. Wien zelfs, die het hart voor de waare vrijheid voelt

 ſlaan,

ſlaan , lust het de duisternisſen van de graaflijke overheerſching door te wroeten. ô Dagen van geweld en foltering, van tweeſpalt en burgerkrijg! onder welker rook niet zeldzaam de geheiligde rechten des volks verdweenen, maar uit dien rook van brand en verwoesting, zien wij dan ſomtijds de een of andere Graaf of Graavin, met meer of minder menschlijkheid, te voorſchijn treeden, en zich als een engel des lichts vertoonen aan het kwijnend onderdrukt en afgemarteld volk, hun voorrechtbrieven, vrijheden en vergunningen, op den toon der almagt afkondigende, die of aan het volk uit de natuur der zaaken toekwamen, of die zij eerst balddaadiglijk geſchonden hadden. Neen, ongelukkig Vaderland! zo dikwerf een prooi der dwin-

ge-

gelandij, dat, door uwe gunstige ligging en toevallige voordeelen, zo dikwerf de vermetele poogingen der overheerſchers ontworſteld zijt — ik wil u alleen eenige oogenblikken beſchouwen in dat verheven licht, waar in gij u vertoonde bij het ſchijnſel van de zon der vrijheid, toen de dikke nacht van onkunde, bijgeloof en heerschzucht, uwe kimmen begon te verlaaten.

Dat tijdperk van heldenmoed en van vrijheidsliefde, zo voorbeeldeloos in die tijden, zullen wij beſpiegelen op eenen grond, in die dagen van het bloed der helden doortrokken. ô Aanzienlijk Bosch, het was in een der noodlottigſte jaaren (1573) dat gij uwen oorſpronglijken luister verloort,

loort, eenen luister, dien gij misſchien van de tijden der Batavieren af, als een eigen erfgoed, bewaard hadt. Toen de ſcepter der uitheemſche dwingelandij, in het einde, ondraagelijk zwaar geworden was voor den vrijgebooren Nederlanders, en de aanzienlijkſte ſteden van Holland, behalven Amſterdam, dat uit hoofde van het belang des koophandels, de zaake der vrijheid minst ſcheen aan te gaan, de hoofden boven ſtaken, koos ook de Burgerij van Haarlem de zijde der vrijheid, en het lustbosſchaadje, dat zo nabij haare wallen, in veel grooter uitgebreidheid dan heden, de toppen na boven hefte, moest de eerſte offerande aan de vrijheid zijn. Hier moesten de boomen nedergeveld, die eeuwen met hunne kruinen de laage wolken geſtooten hadden.

Mij

Mij dunkt ik hoor zich de Burgerij nog beklaagen over het gemis van een bosch, haar uitſpanning en het hoofdvermaak haarer ſtad, maar hoor ik niet tevens de dappere KIES, een van de waardige vertegenwoordigers dier vrijheidlievende Burgerij, met eenen edelen moed en een hart, niet vol van zucht voor vermaaken en weelde, maar vol van onbaatzuchtige en vrijheidlievende gevoelens, die alleen aan eenen volksvertegenwoordiger pasſen, der treurige Burgerij tegenvoeren, niet op den toon, noch op den afſtand, zo als een Heer tot zijne ſlaaven, maar zo als een liefhebbend Vader tot zijne kinderen ſpreekt.

„ Lieve medeburgers, mijne vrienden, mijne kinderen! wij ſtaan alle oogenblikken aangevallen te worden,

door

door eenen vijand, die oneindig magtiger in getal, en rijkdom is dan wij. Onze overtuiging van pligt, en de goede zaak der vrijheid alleen moeten ons bemoedigen, in den hachlijken kans, dien wij ſtaan te waagen. Toledo, de wreede zoon van eenen nog wreederen vader, trekt met zijn leger na deeze wallen, die zo veele bij hun gehaate burgers bevatten, als gezwooren hebbende de Spaanſche dwinglandij af te keeren. Alles moet aangewend, om eenen zo magtigen en krijgskundigen vijand van onze zwakke muuren te houden: wij ſtaan gereed om ons leeven daar op te offeren, komt, laaten wij eerst een gedeelte onzer genoegens, op het altaar des Vaderlands brengen, laaten wij dat bosch, in wiens ſchaduwen wij ons zo dikwerf verheugden, nedervellen, om dus aan

den

den vijand eene ſchuilplaats te ontnee-
men, hem zo nuttig als ons gevaarlijk.
Laaten wij dan van onze wallen in
eenen ruimen omtrek, alle de bewee-
gingen des vijands beſpieden, en met de
hulpe van God, deeze ſtad de helſche
klaauw der dwinglandij onthouden."
— Met aandoening, maar tevens
met eene vrolijke bereidwilligheid vol-
deeden onze vaders aan dien eisch, en
binnen weinige dagen lag het prachtig
bosch geveld, om nimmer met dien
zelfden luister op te ſtaan. Hier en
daar bleef nog een enkele boom ſtaan,
alleen als het ware, om aan de Bur-
gerij te erinneren, waar zij wel eer
haare gelukkigſte dagen hadt doorge-
bragt. — Maar wie hunner dacht,
toen de algemeene nood der belegering
klemde, op een ander geluk, dan
het ontworſtelen van de gevaaren des
oor-

oorlogs, het ontduiken van het verachtlijk en ſchandelijk juk der ſlaavernij. . . Wie dacht aan het verlies van dit bosſchaadje, toen de braave BATENBURG, met den bloem van de jonglingſchap, uit de Hollandſche ſteden aanrukte, om deeze ſtad te ontzetten, toen het met haar tot het uiterſte gekomen was: maar helaas! hier omtrent deeze ſtreeken, wist de Spanjaard hen den weg af te ſnijden, en het langgewenscht ontzet van de lang benaauwde ſtad te verijdelen. —

Helden! waarom zijn 'er niet hier voor u eeretekenen opgericht, die, ſchoon bezweeken voor de overmagt der Spanjaarden, door uwen dood, ter deezer ſtede, uwe burgertrouw verzegeld hebt, ô hoe heilig zouden ons die gedenktekenen der braave Nederlandſche

ſche Burgers, in de ſchaduwen van dit woud zijn. Onze kinderen zouden wij bij het overſchaduwd gedenkteken brengen, en hun, daar bij neêrgezeten, de lesſen van Vrijheid- en Vaderlandsliefde inſtorten. Terwijl zij uwe naamen nog gebreklijk lazen; zouden wij daar liederen ter uwer eere zingen; de echo zou hier die liederen met vollen nadruk herhaalen, en hun die lesſen dieper en dieper inprenten: maar wat nood ontbreeken ons die gedenkſteenen, toch hier zullen wij onze kinderen brengen, en in de ſchaduwen van dit heilig Bosch, uwe daaden, en de daaden der Vaderen vertellen, hunne nog tedere en voor het goede vatbaare zielen, de beginzels van Vrijheids en Vaderlandsliefde inſtorten...

Op deezen grond dan, zal als uit

uw bloed eeuwen naa uwen dood, de bloem der vrijheid blijven opſchieten, en haare verkwikkende geuren rondsomme verſpreiden.

Hier, hier juichten de Spaanſche huurlingen over den val van vrije burgers, die hunne broeders te hulp ſnelden, en de tedere minnaares, de zwangere vrouw en de hulpelooze kinderen verlieten, om, in den algemeenen nood, algemeene hulp te bieden; maar wat is het gejuich van ſlaaven, die geen Vaderland hebben, en geen eigendom, zelfs niet aan de ketens die hun prangen, waar bij zij door hunne drijvers als het gedierte worden rondgevoerd, wat haalt dat gejuich bij de zuchten van den ſtervenden Burger, die voor zijne rechten, voor die zijner broederen

valt,

valt, en zijn bloed niet opoffert aan een dwingeland der aarde, of aan eenige zijner nog verachtelijker werktuigen, maar aan de handhaving van recht en vrijheid.

't Is of de geesten der hier gesneuvelde Helden rondom mij waaren; 't is of zij ons onder deezen heiligen lommer, onder een zagt geruisch der linden, nog deeze woorden toevoeren

Gevallen zijn wij, ô Nederlandsche Burgers! die nog den grond, ons eens zo dierbaar, betreedt — gevallen zijn wij, toen het zwaard der heerschzucht door den Spaanschen dwingeland ons op de keele gezet, en het taai geduld des volks te barsten getreeden was; gevallen zijn wij in de verdeediging eens lands, dat uit kleine beginzels

 groot

groot geworden, te lang de ſpeelbal van de heerschzucht der Graaven geſtrekt hadt. Wij hebben die edele die onbaatzuchtige liefde voor onze broeders gekoesterd, die met verzaaking van allen eigenbelang, eene gereede opoffering van goed, lijf en leeven vordert. Wij zagen in het oogenblik, toen de algemeene nood perste, niets dan het algemeen gevaar onzer broederen, wij kenden geene betrekkingen, dan die van de maatſchappij, waar aan wij door de algemeene banden van burgerliefde verknocht waren; en bij den noodkreet der ſelbeklemde ſtad, ſchooten wij als één man het harnas aan. Wij toogen na die platgebeukte, beſmette en uitgehongerde wallen, maar de weifelende kans des oorlogs verijdelde onze edele, onze onbaatzuchtige poogin-

gingen, en deedt ons slachtoffers worden van de liefde voor ons vaderland, voor onze medeburgers — wij zijn gevallen in de verdeediging van onze Godsdienstige, van onze Burgerlijke rechten. De mensch, de vrijgebooren mensch, die, behalven God, geen wettigen Heer boven zich heeft, dan de uitgedrukte wil des volks, die de wet uitmaakt, die mensch, sneevende in eenen strijd, waarin hij worstelde tot het behoud van dat edel voorrecht, om dat niet slechts voor zich te behouden, maar als een onschendbaar erfgoed aan zijne nakomelingschap te overhandrijken, die mensch ziet met eene onverschrokken gerustheid, de dood, in de aakelige wapenrusting des oorlogs, tot hem treeden, en hij, sneevende, vaart zijne ziel, vol van de edelste bedoelingen, gloeijende

van

van liefde voor zijne vrienden en voor alle edelen na dat oord, na dat gezelfchap, waar edelmoedigheid en liefde de aangenaamfte harmonifche toonen flaan — gevallen zijn wij, ô Burgers van Nederland; maar als flachtoffers van de vrijheid, en van de rechten der menschheid, zijn wij op het oogenblik onzes doods met die edele begrippen, met die neigingen van liefde, die de liefde Gods zo na komt, in eenen ftaat verplaatst, waar in het bezef van ieder edele daad eene rijke bron van gelukzaligheden is.

Aangenaame droom der verbeelding... blijft ons bij, ô fchimmen der Vaderen! laaten wij, in welke pijnelijke omftandigheden dit land ook nu en dan verkeere, nimmer ons als laf-

har-

hartigen, nimmer als bloodaards ge-
draagen, nimmer uit baat of heersch-
zuchtige beginzels werken, en als de
ſtem des vaderlands, als de ſtem der
medeburgers zich verheft, de ſtem
van ons eigenbelang vergeeten, met
vreugde den dood trotschſeeren, gelijk
de Vaderen die getrotschſeerd hebben,
en met ſtandvastigheid onze vrijheid
en onafhanglijkheid handhaven. Wie
kent een ſchandelijker lid in de zamen-
leeving, dan een laf hartig medebur-
ger, en waar toe is de verwijfde ziel
van zulk eenen niet bekwaam. Hij is
het, wien het onverſchillig is of POM-
PEJUS dan of CESAR zegepraalt, en
bij beider zegepraal, zal hij met eene
ſchijnbaare vreugde in de handen klap-
pen. De lafhartige heeft geen eer,
geen deugd, geen vaderland. De minſte
bedreiging van eenen vermetelen doet

 hem

hem fidderen, en door laag te buk. ken zoekt hij de ftormen, uit welken hoek zij ook opkomen, te ontduiken; maar bedenk, lafhartige, dat gij door uwe laagheid gevaar loopt om vertreden te worden, daar de man van moed met eenen vasten tred de gevaaren voor zijne voeten doet weg. zinken.

En hoe dikwerf fpruit die lafhartigheid uit de ellendigfte, uit de laagfte beginfels voort — eene ziel, door de hand der weelde, van de vroegfte dagen der kindschheid af, of door de fchoonfchijnende wellust in de jeugd vertroeteld, zal zeldzaam de veerkragt van eene edele liefde voor het vaderland gevoelen, of zo flaauw, dat derzelver uitwerkfels niet befpeurd worden; een geest, niet dan met de denk-

beelden van flaaffche onderwerping en laaghartigheid, van de jeugd af aan vervuld, en zich gelukkig rekenende, wanneer, wat 'er ook gebeure met het Vaderland, of zijne medeburgers, zij maar van jaar tot jaar met aanmerkelijke fommen de fchatten der vooroudereu ziet vermeerderen, en zo de zoon, als bij erfenis, hoope heeft op nog een grooter aantal van eerampten, dan de vader, te verwerven. Zulke laage, zulke eigenbaatige weezens, fchoon bijna de aandacht, en geheel de gramfchap der verftandigen onwaardig; zulken zijn het, die met eenen verraaderlijken vriendfchapslach, in de fchemeringen der beroerten, beide partijen toelachen, en bij het verdwijnen dier fchemeringen, de opgaande zon aanbidden.

Welk een land is van die wanſchepſels, die onburgers zuiver, en ons Nederland moet natuurlijk veelen zulke naamburgers koesteren, daar de vreemdelingen, als roofvogels, veelal met geen ander oogmerk herwaards ijlen, dan om groot, dat is, om rijk te worden. Helaas! te dikwerf ten koste van al wat eerlijk is, en meestal ten bederf van hun, die van kindsbeen af die vaderlandſche lucht inademende, van hunne vaderen bij de liefde tot de vrijheid, eene zekere edele onbuigzaamheid geërfd hebben, die voor den echten Nederlander, in alle gevallen, een onvermijdbaar ſtruikelblok tot zijn fortuin uitmaakt. En waren het alleen inwooners, herkomſtig uit vreemden bloede, die zich dus misdroegen tegen ons burgers, die hun vreemd zijn, ſchoon de betrekking

van

van menfchen reeds eene andere handelwijze zoude vorderen, hen zouden wij hunne baat-, hunne roofzucht nog eenigermaate kunnen vergeeven, maar helaas! worden 'er niet veelen onder onze medeburgers gevonden, die, zich fchaamende Nederlanders te zijn, aan hunnen eigenbaat alles opofferen. Knielden 'er niet altoos onder hun, die het volk in allen opzigte en dus ook in volksdeugden moesten vertegenwoordigen; niet altoos onder hun, die den mond vol hebben van de ijdelheid der aarde en van het verzaaken deezer waereld; onder hun, die de ftem der gerechtigheid van nabij hoorden, en haare gouden lesfen aan andere voordroegen; onder hun, die door de kunst van den koophandel fchatten verzamelden, ja onder de handwerkslieden, die de laagfte (*) bedrijven uitoefenden. ——

Knie-

(*) *Laagfte!* Zo als de dwaaze trotschheid van

Knielden 'er niet onder alle die foorten van menfchen altoos veelen voor den affchuwlijken afgod, de Eigenbaat — en die zich eenmaal aan dien afgod geheel overgeeft, heeft eigenlijk geen God, dan zichzelven — heeft geene medeburgers, dan even laaghartige zielen, als hij zelf, welke voor geen genot van zaligheid vatbaar zijn, en allen eene onverzadelijke dorst na meer zal blijven jaagen, wanneer 'er niet meer ter verzadiging weezen zal.

Hebt

van ijdelzinnige menfchen die heeft gelieven te noemen; fchoon hij, die de ftraaten van vuilnis zuivert en dat naar zijn pligt behartigt, grooter en edeler is, dan de ftaatsman, die in zijne vergulden koets daar heenen rijdt, en door zijne ongerechtigheden, als met de wielen van zijn voertuig de armen en beenen van duizend ongelukkigen verplet.

Hebt gij den man gezien, die, in plaats van de belangen des volks, alleen zijne eigene grootheid, onder den dekmantel van liefde tot het volk behartigde; hebt gij hem gezien, zich nederſtortende in den ſchoot van wellust en vermaaken, van gasterijen en vrolijkheden, daar het arme volk hunne edelſte belangen zag verwaarloost; hebt gij den geestelijken, om een loot gouds, om een waterbel van eer, en dat nog onder voorgeeven, of de ſtem van God zich op eene bijzondere wijze aan hem ontdekte, zijne broeders, die hij weinige weeken trouw zwoer, zien verlaaten... Hebt gij... maar onze oogen vermoeijen zich reeds, met zich te vestigen op zulke gedrochten der zamenleeving. Vervloeken mogen

wij

wij hun niet, en zij zijn bijna bene-
den het peil van beklag gezonken.

Edeler uitlokkender tafreelen trekken onze aandacht na het beeld van den waaren vriend des Vaderlands, en den edelen Burger, die bij elken ſtap voor zijne broeders zaligheden op het pad des leevens ontluiken doet. In den voorſpoed des vaderlands toont hij zich gematigd, en in den tegenſpoed der burgerije, toont hij zich groot. Tot geen Curtiussen der oudheid behoeven wij gelukkig op te klimmen — een brederoode, een willem de eerste, een egmond, een de rijk, een van vliet, een hasselaar, een de ruiter, de hoofden en zo veele anderen, hebben, ſchoon nu en dan kleine vlekjes hunne naamen bezoedeld hebben, wier beſtaan alleen het blind voor-

oor-

oordeel ontkennen zal, hunne onvervalschte en oprechte liefde voor dit gemeenebest aan hunne medeburgers in de barning der gevaaren beweezen; en hoe veelen naamen van de edelſte Landzaaten zijn verlooren geraakt, omdat hun getal te groot was, of, omdat het vooroordeel, door den glans van ſchittering verblind, gewoonlijk meerder de zegepraal en het volksheil aan Vorsten, Veldheeren en Grooten toeſchrijft, dan aan de Burgers, die ten prijs van hunne ſchatten en bloed, de zegepraalen of het volksheil uitwerken. Maar de waare Vaderlander is het niet te doen om te blinken, om met eene grafnaald na zijnen dood, of met lofdichten bij zijn leeven te pronken, niet om zijne kinderen, die, terwijl hij zijne kloeke daaden voor het vader-

derland verricht, nog geheel niet ontwikkeld zijn, en zo wel laage als edele, zo wel fnooden als braaven kunnen worden, met titels, met onverdiende eertitels, met ampten, waarop zij noch door hunne jaaren aanfpraak hebben, noch door hunne bekwaamheden misfchien immer zullen krijgen, ten koste van het algemeen te verrijken. De waare Vaderlander doet wel om aan allen wel te doen, om, zo veel zijne vermogens toelaaten, zo verre zijne betrekkingen reiken, algemeen nuttig te zijn... Zo ras iemand het bijzonder nut van zijn geflacht, van zijn gezin, dat van het algemeen voortrekt, ten zelfden oogenblikke begint hij zijne vaderlandsliefde in eenen engeren kring te befluiten, en zodra deeze denkbeelden onder een volk algemeen doorbreeken, vordert dat

volk

volk met verhaaste fchreden tot de flaavernij, daar de heerschzucht ge· reed ftaat, om van die zwakheid zich zo listig te bedienen, zo zeer ftreelende voor den man, die met alle zijne overige bekwaamheden, maar een vonksken valfche eerzucht koestert, dat eenmaal een gering gedeelte der zuivere vaderlandsliefde ingeftort zijnde, weldra het geheel gebouw zal inftorten, en de edele, de weldaadige, de vrije ziel ontaarten zal, in eene laage en bekrompen flaavenziel, die eerst nog moeite heeft om het gevoel van zijn naastens ongeluk te verkroppen, maar die naderhand met eenen grimlach de traanen der verdrukte en neergebogen onfchuld ziet, zo hij maar weet dat zij den wasdom van de plant zijner eer bevorderen.

Mogten door zulke beſpiegelingen, de gevoelens van vrijheid en vaderlands-liefde in onze boezems leevendig gehouden worden, zo dat wij de algemeene liefde en goeddaadigheid behartigende, allen die zich in het bereik van onze zegenende hand bevonden, als onze vrienden, als onze broeders deeden deelen in al dat genoegen, in al dat geluk, waar voor zij vatbaar zijn: al dat licht verſpreidende, het geen het geluk van den edelen ſterveling uitmaakt, het geen zijne waardij van die van het redenloos gedierte in genoegzaame maate verſchillen doet. ô! Wanneer immer ons Vaderland, indien immer dit volk, zo ooit ieder land, ieder volk deezer aarde die zegening genoot, van geheel uit zulke burgers te beſtaan, hoe gelukkig zou dan de bewooning van

dee-

deezen aardbol zijn, en onze geest zou geheel voorbereid verhuizen na een oord, waar alleen de ſmarte beſtaat in de herinnering van het gebrek aan voorige volkomenheid.

Verre zij het van ons dat onze zucht voor ons Vaderland, voor die maatſchappij, waarin wij gebooren zijn, ontaarte in eene partijdige liefde, die ons belet om waare weldaadige Waereldburgers te worden. De waare vaderlandsliefde is de eerſte trap tot het algemeen burgerſchap der Waereld, is de eerſte uitbreiding, de eerſte verbreeding der cirkel van ons huisgezin, of die van ons eigen geluk. De laage ziel, die geen vaderland kent, heeft ook geene liefde voor de groote maatſchappij der Waereld, die het Vaderland van al de kinderen van het groot

gezin der natuur is; jaa die eigenbaatige ziel zal zelfs in dat verhevener vaderland ongelukkig zijn, waarin een der grootste gelukzaligheid bestaan moet in de deelneeming en in het genot van elkanders geluk.

Bij den uitgeever deezes zijn mede te bekomen
en dit jaar uitgegeeven.

JOHN ADAMS, antwoord aan T. PAINE,
gr. 8vo. . . *f* :- 8-:

De Mislukte Schaaking, Tooneelſpel, gr. 8vo. *f* : - 5 - 8
gr. pap. *f* :- 12-:

A. LOOSJES, PZ. ter gedachtenis van M. NIEUWENHUIJZEN, gr. 8vo. *f* :- 4-:

W. ROBERTSON, Geſchiedk. Onderzoek over den Koophandel der Indiën, gr. 8vo. *f* 3 - : -:

VAN MARUM, Bedenkingen en Waarn. betr. drenkelingen, met pl. gr. 8vo. *f* 1 - :-:

MERCIER, het jaar 2440 een droom, 2de deel gr. 8vo. . . *f* 2- 4-:

Portrait van den Eerw. Heer AGE WIJNALDA door W. HENDRIX, gegr. door J. DE WIT. . . . *f* 1-1-0:

Bijvoegſel op GRABENERS Brieven, gr. 8vo. . . . *f* :- 6-:

De Roode Roos (een ſpreekwoord.) *f* :- 5 - 8
gr. pap. *f* : - 10 -:

TOWNSEND, Reize door Spanje, IIIde Dl. 1ſte Stuk. . . . *f* 1 - 12 -:

KABINET VAN MODE EN SMAAK, Vde deel met pl. . . *f* 4- 16 -:

J. MORES, Dagverhaal, ſtaande zijn verblijf in Frankrijk, van Aug. tot December deezes jaars, 1ſte en 2de Stuk. *f* 1 - :-:

Afbeelding van den Tempel te Parijs. *f* : - 8 -:

Lijst van de Leden der Nationale Conventie, met hunne ſtemming, over den dood des Konings. . . *f* :- 8:-:

Bij-

Bijbelſche Tafreelen, 1ſte en 2de Aflevering, met 4 pl. . . . *f*:-9:-:
gr. pap. *f*:-12-:

Portrait van M. NIEUWENHUIJZEN, *Med. Doctor* . . . *f*:-16-:
———————— proefdruk. . *f* 1- :-:

Atlas van Frankrijk, Kaart, Twee afleveringen met de beſchrijving. . *f*:-12:-:

Veit Webers Overleveringen der voorige Eeuwen, 1ſte deel, gr. 8vo. . *f* 3- :-:

A. LOOSJES, PZ. Coucij en Jaqueline, Romance, gr. 8vo. . . *f* 1 16-:

H. W. ROUPPE, Verh. over de Ademhaahaaling, gr. 8vo. . . *f* 1- :-:

Historisch Schouwtooneel van 's Waerelds Lotgevallen, gr. 8vo. 1791. Julij, Aug. en Sept. IIde Dl. 1ſte St. . *f* 6-3 4

Bij gemelden zijn ter perſſe de vertaalingen van

CHRISTIANI, vervolg op MILLOT, het 12de deel.

VOGELS Handboek voor jonge Artſen 2de ſtuk.

Van deeze en de voorgaande

BESPIEGELING,

Zijn eenige weinige Exemplaaren met afgezette Plaaten, te bekomen à *f* 1:5-: het Stuk.

De volgende BESPIEGELING, zal met een Gezigt van den Achthoek vercierd zijn.